

PENCEGAHAN PENYALAHGUNAAN DADAH

*Isu dan Prinsip-prinsip Pencegahan dalam
Penyalahgunaan Dadah*

**Panduan untuk
Kaunselor, Guru, Ibu Bapa
dan Masyarakat**

**ABD. HALIM MOHD HUSSIN
MUHAMMAD MUZAFAR SHAH MOHD RAZALI**

UNIVERSITI SAINS ISLAM MALAYSIA
جامعة العلوم الاسلامية الماليزية
ISLAMIC SCIENCE UNIVERSITY OF MALAYSIA

PENCEGAHAN PENYALAHGUNAAN DADAH

---

*Isu dan Prinsip-prinsip Pencegahan dalam
Penyalahgunaan Dadah*

PENCEGAHAN PENYALAHGUNAAN DADAH

---

*Isu dan Prinsip-prinsip Pencegahan dalam
Penyalahgunaan Dadah*

**Panduan untuk
Kaunselor, Guru, Ibu Bapa
dan Masyarakat**

Abd. Halim Mohd Hussin
Muhammad Muzafar Shah Mohd Razali

Penerbit
Universiti Sains Islam Malaysia
Bandar Baru Nilai
Negeri Sembilan
2010

CETAKAN PERTAMA 2008
CETAKAN KEDUA 2010
© Hak Cipta Universiti Sains Islam Malaysia

Hak cipta terpelihara, tiada mana-mana bahagian daripada buku ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar kepada apa-apa bentuk dengan sebarang cara sekalipun tanpa izin bertulis daripada penerbit.

Diterbitkan di Malaysia oleh:

Penerbit USIM
UNIVERSITI SAINS ISLAM MALAYSIA
Bandar Baru Nilai, 71800 Nilai
Negeri Sembilan Darul Khusus
Tel:06-798 8226/6081 Faks:06-798 6083
www.usim.edu.my
pej.penerbitan@usim.edu.my

Perpustakaan Negara Malaysia

Data Pengkatalogan-dalam Penerbitan

Pencegahan penyalahgunaan dadah : isu dan prinsip-prinsip pencegahan dalam penyalahgunaan dadah : panduan untuk kaunselor, guru, ibu bapa dan masyarakat/ editor: Abd. Halim Mohd Hussin, Muhammad Muzafar Shah Mohd Razali

ISBN 978-967-5408-08-3

1. Drug abuse--Malaysia--Prevention. 2. Drug abuse--Treatment--Malaysia.

I. Abd. Halim Mohd Hussin. II. Muhammad Muzafar Shah Mohd Razali.

362.2909595

PENCEGAHAN PENYALAHGUNAAN DADAH

ISI KANDUNGAN

PRAKATA

BAB 1: PENGENALAN	1
BAB 2: PENYALAHGUNAAN DADAH DALAM KALANGAN REMAJA	11
BAB 3: JENIS-JENIS DADAH	15
Opiat	15
Opiat sintetik	16
Kanabis	16
Depresen	17
Stimulan	17
Halusinogen	18
Alkohol	18
Gamma-hydroxybutyrate (GBH)	18
Ketamin	18
Ubat-ubatan yang Lain yang Disalah Guna	19
BAB 4: KESAN PENYALAHGUNAAN DADAH KEPADA DIRI INDIVIDU DAN PERSEKITARANNYA	21
Bagaimana Dadah Bertindak	21
Kesan Dadah Pada Diri Individu	22
Alkohol dan Kesan-kesannya	23
Kesan Penyalahgunaan Dadah kepada Tabiat dan Perlakuan Remaja	24
Kesan Penyalahgunaan Dadah kepada Kesihatan Diri	26
Kesan Penyalahgunaan Dadah kepada Keluarga Penagih	26
Kesan Penyalahgunaan Dadah kepada Masyarakat	27
Kesan Penyalahgunaan Dadah kepada Ekonomi dan Keselamatan Negara	27
BAB 5: PROGRAM PENCEGAHAN SEBAGAI STRATEGI UTAMA DALAM MEMERANGI DADAH	29
Perancangan Strategik ke Arah Negara Bebas Dadah 2015	30
Pendidikan Pencegahan dan Publisiti	31
Program Pendidikan Pencegahan Dadah di Sekolah	32
BAB 6: MODEL PENCEGAHAN DADAH	35
Model Maklumat	35
Model Afektif	36
Model Pengaruh Sosial	37
Model Integratif	38

BAB 7: PRINSIP PENCEGAHAN DADAH	39
Prinsip 1: Program Pencegahan Perlu Direncanakan untuk Meningkatkan Faktor Pelindung dan Mengurangkan Faktor Risiko	39
Prinsip 2: Program Pencegahan Perlu Mengambil Kira Semua Jenis Dadah Termasuk Bahan Tembakau dan Inhalan	40
Prinsip 3: Program Pencegahan Perlu Menumpukan kepada Jenis Dadah yang Menimbulkan Permasalahan dalam Sesuatu Komuniti	40
Prinsip 4: Program Pencegahan Perlu Menumpukan Kepada Faktor Risiko yang Khusus kepada Sesuatu Kumpulan Sasaran	41
Prinsip 5: Program Pencegahan Berlandaskan Keluarga Perlu Meningkatkan Ikatan Kekeluargaan dan Kemahiran Keibubapaan	41
Prinsip 6: Program Pencegahan Untuk Murid Prasekolah Perlu Direncanakan untuk Mengatasi Perlakuan Agresif, Kekurangan Kemahiran Sosial dan Permasalahan Pembelajaran	42
Prinsip 7: Program Pencegahan untuk Murid Sekolah Rendah Perlu Direncanakan untuk Mengatasi Perlakuan Agresif, Permasalahan Pembelajaran, Kegagalan dalam Akademik dan Keciciran	42
Prinsip 8: Program Pencegahan Untuk Murid Sekolah Menengah Perlu Direncanakan untuk Meningkatkan Pencapaian Akademik dan Kemahiran Sosial	43
Prinsip 9: Program Pencegahan Untuk Orang Umum Perlu Direncanakan di Setiap Tahap Transisi Kehidupan	43
Prinsip 10: Program Pencegahan Untuk Komuniti Adalah Gabungan Program yang Melibatkan Keluarga dan Sekolah	43
Prinsip 11: Program Pencegahan Perlu Dijalankan di Pelbagai "Setting"	43
Prinsip 12: Program Pencegahan Perlu Disesuaikan dengan Kumpulan Sasaran	44
Prinsip 13: Program Pencegahan Adalah Untuk Jangka Masa Panjang dengan Intervensi yang Berulang-ulang	44
Prinsip 14: Program Pencegahan Perlu Melibatkan Latihan Perguruan	44
Prinsip 15: Program Pencegahan Perlu Dilaksanakan Secara Interaktif	44
Prinsip 16: Program Pencegahan Yang Berlandaskan Penyelidikan Adalah Keberkesanan Kos	45
 BAB 8: MATLAMAT DAN OBJEKTIF PROGRAM PENCEGAHAN	 47
Bidang Penumpuan dalam Membina Modul Pencegahan	47
Pembinaan Pasukan	48
Penemuan Kendiri	48
Penampilan Kendiri	49

Penglibatan Komuniti	49
Pengurusan Konflik	49
Hubungan Personal	50
Kesedaran Terhadap Std & Aids	50
Pencegahan Penyalahgunaan Bahan	50
Tabiat-tabiat yang Sihat	51
MODUL PENDIDIKAN KEIBUBAPAAN	53
Aktiviti 1: Ceramah (Pengenalan Terhadap Keluarga Bahagia)	56
Aktiviti 2: Bersatu Teguh, Bercerai Roboh	57
Aktiviti 3: Membina Bahtera Kehidupan	58
Aktiviti 4: Sayangku...Sayang	59
Aktiviti 5: Keluargaku, Syurgaku	60
Aktiviti 6: Peta Minda Keluargaku	61
Aktiviti 7: Kotak Keluargaku	62
Lampiran 1	63
Lampiran 2	64
Lampiran 3	64
Lampiran 4	65
Lampiran 5	66
RUJUKAN	67

PRAKATA

Buku panduan ini menyediakan perbincangan tentang kepentingan pencegahan dalam penyalahgunaan dadah. Usaha membanteras dadah merupakan usaha yang rumit yang memerlukan gerakan bersepadu. Pendekatan bersepadu yang telah dilaksanakan oleh pihak kerajaan melalui Agensi Anti Dadah Kebangsaan sebagai agensi pemacu adalah usaha pengupayaan masyarakat dengan pendekatan yang mengajak masyarakat untuk bangkit sama memerangi gejala dadah. Buku panduan ini amat berguna kepada pegawai anti dadah, kaunselor, guru-guru, ibu bapa, individu yang berminat dalam perkhidmatan menolong mahupun masyarakat dalam memahami pencegahan dalam penyalahgunaan dadah.

Buku ini dibahagikan kepada sembilan bahagian. Bahagian pertama membicarakan tentang permasalahan dadah secara global dan isu-isu penyalahgunaan dadah di Malaysia. Bab dua pula membicarakan tentang penyalahgunaan dadah dalam kalangan remaja. Bab tiga melihat kepada jenis-jenis dadah yang disalahgunakan di Malaysia manakala Bab empat membicarakan kesan dadah kepada individu, masyarakat dan negara. Strategi pencegahan penyalahgunaan dadah yang dilaksanakan oleh pihak kerajaan dan strategi-strategi yang boleh dilaksanakan oleh masyarakat dibincangkan dalam Bab 6, Bab 7 hingga Bab 9.

Buku ini juga membincangkan strategi-strategi pencegahan dalam masalah penyalahgunaan dadah. Prinsip-prinsip pencegahan, garis panduan serta objektif pencegahan dibincangkan bagi membantu kefahaman untuk mereka yang akan menjalankan program-program pencegahan. Di akhir bahagian buku ini menyediakan contoh modul program pencegahan yang berasaskan kepada prinsip pencegahan. Penulis berharap penerbitan ini akan dapat mengisi keperluan bahan bacaan dalam isu-isu pencegahan penyalahgunaan dadah. Penerbitan ini juga diharapkan dapat dikembangkan oleh penulis-penulis yang lain kelak.

Abdul Halim Mohd Hussin
Ketua Program
Diploma Siswazah Dalam Penyalahgunaan Dadah
Fakulti Kepimpinan dan Pengurusan
Universiti Sains Islam Malaysia

- Avis, H. (1999). *Drugs & Life* (4th ed.). Boston: WCB McGraw-Hill.
- Coombs, R.H. & Ziedonis, D. (1995). *Handbook on drug abuse prevention. A comprehensive strategy to prevent the abuse of alcohol and other drugs*. Boston: Allyn and Bacon.
- DeWit, D.J. & Silverman, G. (1995). The construction of risk and protective factor indices for adolescent alcohol and other drug use. *Journal of drug issues*. Vol. 25, Issue 4, pp 837 – 864.
- Dryfoos, J.G. (1990). *Adolescents at risk. Prevalence and prevention*. Oxford: Oxford University Press.
- Dzulkifli Abdul Razak (2002). Dadah: senario sejagat yang membimbangkan. Dalam Mohamed Izham Mohamed Ibrahim, Razak Lajis & Mohd Isa Abdul Majid (2002). *Mengenali dadah dan bahayanya terhadap masyarakat*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka. m.s. 14 -24.
- Fisher, G.L. & Harrison, T.C. (2000). *Substance abuse: Information for school counselors, social workers, therapists and counselors* (2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Hamzah Md. Rus (2002). *Kesan gejala sosial masa kini terhadap keselamatan negara dan pencegahan melalui penguatkuasaan undang-undang*. Kertas kerja yang dibentangkan di Muzakarah Menangani Gejala Sosial (Peringkat Zon Timur) anjuran Jabatan Kemajuan Islam Malaysia. Hotel Vistana: Kuantan. 11-13 September.
- Howell, J.C., Krisberg, B., Hawkins, J.D. & Wilson, J.J. (1995) (eds). *Serious violent, & chronic juvenile offenders. A sourcebook*. Thousand Oaks : London.
- Hussain Habil & Mustafa Ali Mohd (1999). *Penyalahgunaan dadah: Hidup tak bererti maut menanti*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Jabatan Narkotik Polis Diraja Malaysia (1998). *Undang-undang dadah dan peranan agensi penguatkuasaan*. Kertas kerja yang dibentangkan di Seminar Pendidikan Pencegahan Dadah Bagi Pengerusi PIBG Sekolah-Sekolah Wilayah Persekutuan. 17 Oktober. Kuala Lumpur: Pusat Islam Malaysia.
- Jessor, R., Chase, J.A. & Donovan, J.E. (1980). Psychosocial correlates of marijuana use and problem drinking in a national sample of adolescents. *American Journal of Public Health*. Vo. 70, no. 6, pp 604 - 613.
- Khairuddin Yusof, Siti Norazah Zulkifli, Saroja Batumalai, Khin Win Aye & Low Wah Yun (1994). *Knowledge, attitudes and perceptions related to drug abuse in peninsula Malaysia with additional focus on parents and adolescents*. Kuala Lumpur: University of Malaya.
- Lettieri, D.J. (1978). *Drugs and suicide: When other coping strategies fail*. California : SAGE Publications Inc.
- Loke Kwok Hien & Mohd Hussain Habil (1997). *Asas psikiatri*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.

- Mahan, S. (1996). *Crack cocaine, crime and women: Legal, social and treatment issues*. California : SAGE Publications Inc.
- Mahmood Nazar Mohamed, Md. Shuaib Che Din & Ismail Ishak (1998). *Keberkesanan rawatan dan pemulihan dadah: Modaliti kerohanian dan tradisional Malaysia*. Laporan akhir penyelidikan. Sintok: Universiti Utara Malaysia.
- Mahmood Nazar Mohamed, Md. Shuaib Che Din & Lasimon Matokrem (1998). *Perubahan diri penghuni dari aspek harga diri, kebimbangan dan kemurungan semasa menjalani program pemulihan Serenti*. Laporan akhir penyelidikan. Sintok: Universiti Utara Malaysia.
- Mahmood Nazar Mohamed (2001). Fenomena penagihan dadah masa kini. Dalam Fuziah Shaffie dan Abd Razak Abd Manaf. *Pengenalan kerja sosial: artikel-artikel pilihan*. pp 123 – 136. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn. Bhd.
- Mahmood Nazar Mohamed (2002). *Memulihkan kesan pengambilan bahan psikoaktif*. Bentong: PTS Publications & Distributors Sdn. Bhd.
- Mahmood Nazar Mohamed, Sabitha Marican, Nadiyah Elias & Yahya Don (2005) *Profil dan faktor risiko pengguna dadah remaja: Input untuk program pendidikan pencegahan dadah*. Dalam Rohany Nasir, Hazita Azman, Ruzy Suliza Hashim, Mohd Yusof Hj. Abdullah & Rozmi Ismail (eds). *Prosiding Seminar Penyelidikan Pembangunan Generasi Muda. Realiti Generasi Muda : Melangkah Ke Hadapan* anjuran Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, UKM dan Institut Penyelidikan Pembangunan Belia Malaysia. Kuala Lumpur: Ampang Press Sdn. Bhd.
- Mahmood Nazar Mohamed (2006). *Mencegah, merawat dan memulihkan penagihan dadah*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn. Bhd.
- McDonald, D.I. (1989). *Drugs, drinking and adolescents (2nd ed)*. Chicago: Year Book.
- Mizan Adiliah Ahmad Ibrahim (1992) (eds). *Pelaksanaan perkhidmatan bimbingan dan kaunseling di sekolah*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mizan Adiliah Ahmad Ibrahim (1998). *Kaunseling penggunaan dadah*. Serdang: Institut Pendidikan dan Pembelajaran Jarak Jauh, Universiti Putra Malaysia.
- Mohamad Hussin Habil & Mustafa Ali Mohd (2001). *Managing drug addiction: mission is possible*. Ampang: Penerbitan Salafi.
- Mohamed Izham Mohamed Ibrahim (2002). Mengenal dadah dan bahayanya terhadap masyarakat. Dalam Mohamed Izham Mohamed Ibrahim, Razak Lajis & Mohd Isa Abdul Majid (2002). *Mengenal dadah dan bahayanya terhadap masyarakat*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka. m.s. 3 -13.
- Mohamed Izham Mohamed Ibrahim, Razak Lajis & Mohd Isa Abdul Majid (2002). *Mengenal dadah dan bahayanya terhadap masyarakat*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.

- Mohd Muzafar Shah Mohd Razali & Abdul Malek Abdul Rahman (2005). *Peranan kaunselor dalam mencegah penyalahgunaan dadah di kalangan pelajar sekolah*. Kertas kerja yang dibentangkan di Konvensyen Persatuan Kaunseling Malaysia anjuran Persatuan Kaunseling Malaysia (PERKAMA). ESSET, Bangi. 24 – 26 Jun.
- Mohd Muzafar Shah Mohd Razali & Suradi Salim (2005). *Peranan faktor risiko dan pelindung dalam penyalahgunaan dadah di kalangan remaja*. Kertas kerja yang dibentangkan di Persidangan Kaunseling Universiti Malaya anjuran Jabatan Psikologi Pendidikan dan Kaunseling Fakulti Pendidikan Universiti Malaya dengan kerjasama Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Universiti Malaya, Kuala Lumpur 28 – 29 November.
- Mohd Muzafar Shah Mohd Razali (2006a). *Implikasi kajian faktor risiko dan pelindung penyalahgunaan dadah terhadap strategi pendidikan pencegahan dadah*. Kertas kerja yang dibentangkan di UPSI Regional Seminar and Exhibition on Educational Research anjuran Universiti Pendidikan Sultan Idris. Putra World Trade Centre. Kuala Lumpur. 27 – 30 Julai.
- Mohd Muzafar Shah Mohd Razali (2006b). *Relationship between age of onset and chronic drug abuse among adolescents*. Kertas kerja yang dibentangkan di International Counseling Symposium on Drug Prevention and Rehabilitation anjuran Kolej Universiti Islam Malaysia dan Agensi Antidadah Kebangsaan Malaysia. Crown Princess Hotel. Kuala Lumpur. 5 – 7 September.
- Mohd Muzafar Shah Mohd Razali (2007). *Hubungan faktor risiko dan pelindung dengan penyalahgunaan dadah dalam kalangan remaja*. Kertas kerja yang dibentangkan di Konvensyen Persatuan Kaunseling Malaysia anjuran Jabatan Psikologi dan Kaunseling, Fakulti Pembangunan Sosial dan Manusia, Universiti Utara Malaysia dan Persatuan Kaunseling Malaysia (PERKAMA). Pusat Konvensyen Univeriti Utara Malaysia. Sintok. 24- 26 Julai.
- Mohd Muzafar Shah Mohd Razali & Ngabiyanto (2007). *Faktor risiko dan pelindung penyalahgunaan narkoba pada kalangan remaja Malaysia dan Indonesia*. Kertas kerja yang dibentangkan di Seminar Internasional Pencegahan, Pembenterasan, Penyalahgunaan dan Peredaran Gelap Narkoba (P4GN) anjuran Gerakan Mahasiswa Anti Narkoba Universitas Negeri Semarang. UNNES, Semarang Indonesia. 27 November.
- National Institute on Drug Abuse (1997). *Drug abuse prevention for at-risk individuals*. NIH Publications No. 97-4115. Rockville : National Institute on Drug Abuse.
- National Institute on Drug Abuse (2003). *Preventing drug use among children and adolescents. A research-based guide for parents, educators and community leaders (2nd ed)*. NIH Publications No. 04-4212(A). Bethesda : National Institute. on Drug Abuse.
- Navaratnam, V. (1981). *Drug use among Malaysian youths*. Siri monograph 3. Pulau Pinang: Pusat Penyelidikan Dasar, Universiti Sains Malaysia.

- Navaratnam, V. (1992). An overview of drug abuse problem in Asia with specific to youth. Kertas kerja yang dibentangkan di 14th IFNGO Conference. 7 – 11 Disember. Kuala Lumpur.
- Pagliero, A.M. & Pagliero, L.A. (1996). *Substance use among children and adolescents : Its nature, extent, and effects from conception to adulthood*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Perry, C.L. & Kelder, S.H. (1992). Models for effective prevention. *Journal of Adolescent Health*. 13. pp 355 - 363.
- Petratis, J., Flay, B.R. & Miller, T.Q. (1992). Reviewing theories of adolescent substance use: organizing pieces in the puzzle. *Psychological Bulletin*. Vol. 117, No. 1, pp. 67 – 86.
- Robinson, S.E. (1993). "Why say No?": Substance abuse among teenagers. In D.Capuzzi & D.R. Gross (Eds.). *Youth at risk: A resource for counselors, teachers and parents*. Alexandria, VA : American Counseling Association. pp 325 – 341.
- Rohany Nasir, Hazita Azman, Ruzy Suliza Hashim, Mohd Yusof Hj. Abdullah & Rozmi Ismail (2005) (eds). *Prosiding Seminar Penyelidikan Pembangunan Generasi Muda. Realiti Generasi Muda : Melangkah Ke Hadapan*. Kuala Lumpur: Ampang Press Sdn. Bhd.
- Rozaini Mat Shah (2005). *Treating 3 million by 2005. Making it happen*. Workshop on Counselling Related to HIV / AIDS. 29 & 30 April. Penang: USM.
- Scorzelli, J. (2006). *Relapse prevention: Strategies and techniques*. Kertas kerja yang dibentangkan di International Counseling Symposium on Drug Prevention and Rehabilitation anjuran Kolej Universiti Islam Malaysia dan Agensi Antidadah Kebangsaan Malaysia. Crown Princess Hotel. Kuala Lumpur. 5 – 7 September.
- Spencer, C.P. & Navaratnam, V. (1976). *Laporan kajian penggunaan dadah di kalangan pelajar-pelajar sekolah menengah negeri Pulau Pinang dan Selangor*. Siri Monograf No. 3. Pulau Pinang: Pusat Penyelidikan Dasar, Universiti Sains Malaysia.
- Spencer, C.P., Navaratnam, V. & Lee, B.A. (1978). *A study of the misuse of drugs among secondary school children in the state of Kelantan*. Pulau Pinang: National Drug Dependence Research Centre USM.
- Spencer, C.P. & Navaratnam, V. (1987). *Drug abuse in East Asia*. Petaling Jaya: Oxford University Press.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2003). *Adolescent Substance Use: Risk and Protection*. New York: United Nations Publication.

PENCEGAHAN PENYALAHGUNAAN DADAH

Pencegahan dalam penyalahgunaan dadah merupakan salah satu strategi Dasar Dadah Negara dalam usaha menjadikan Malaysia sebagai negara bebas dadah menjelang 2015. Pencegahan juga merupakan satu-satunya harapan yang dapat merealisasikan usaha-usaha pengurangan permintaan dengan menyediakan komuniti berpengetahuan dan mempunyai kefahaman tentang bahaya dadah. Pendidikan pencegahan dalam penyalahgunaan dadah merupakan komponen pembangunan modal insan yang dapat membina sebuah komuniti yang mempunyai daya ketahanan yang tinggi dalam menangani isu-isu penyalahgunaan dadah. Oleh yang demikian, aktiviti-aktiviti pencegahan dalam penyalahgunaan dadah perulah dilaksanakan berasaskan prinsip-prinsip pencegahan yang boleh menjadi panduan kepada keberkesanan perlaksanaannya. Buku panduan pencegahan penyalahgunaan dadah ini merupakan salah satu usaha dalam mendidik masyarakat bagi melaksanakan program pencegahan dalam penyalahgunaan dadah berdasarkan pembuktian (evidence-based programs). Usaha-usaha pencegahan juga akan menjadi lebih efektif dengan adanya kolaborasi dan kerjasama erat yang bersepadu dalam kalangan ahli masyarakat, agensi awam dan swasta serta badan-badan bukan kerajaan.

ABD. HALIM MOHD HUSSIN merupakan pensyarah kanan di Universiti Sains Islam Malaysia. Beliau mendapat pendidikan awal di Kuala Lipis, Pahang dan seterusnya melanjutkan pengajian dalam bidang perguruan, kemudiannya mendapat Ijazah Sarjana Muda Pendidikan (Bimbingan dan Kaunseling) dari UPM. Pada tahun 1996 beliau telah berjaya mendapat Ijazah Sarjana Psikologi Pendidikan dan Kaunseling dari Indiana University, USA serta menamatkan pengajian kedoktorannya pada tahun 2010. Beliau kini merupakan Pengarah Pusat Penyelidikan Dalam Penyalahgunaan Dadah Asia, USIM dan sangat aktif dalam kerja-kerja penulisan dan penyelidikan.

MOHD MUZAFAR SHAH MOHD RAZALI merupakan pensyarah kanan di Universiti Pendidikan Sultan Idris, Tanjong Malim. Beliau mendapat pendidikan rendah di Kuala Kangsar, Perak dan menengah di Kuala Lumpur. Beliau melanjutkan pengajian dalam bidang perguruan di Maktab Perguruan Kota Bharu, Kelantan dan kemudian memperoleh Ijazah Sarjana Muda Pendidikan (Bimbingan dan Kaunseling) dari UPM. Pada tahun 1998, beliau telah mendapat ijazah Sarjana Pendidikan (Bimbingan dan Kaunseling) dari University of Bristol, UK dan menamatkan pengajian kedoktorannya pada tahun 2010. Beliau juga pernah mengikuti Hubert Humphrey Fellowship Program selama setahun di Virginia Commonwealth University, Amerika Syarikat dalam bidang *Substance Abuse Education, Prevention and Treatment*. Beliau kini merupakan Ketua Jabatan Psikologi dan Kaunseling, Fakulti Pendidikan dan Pembangunan Manusia, UPSI.

ISBN 978-967-5408-08-3

9 789675 408083